

BÁRDOS LAJOS

(1899. okt. 1. Budapest– 1986. nov. 18. Budapest)

Kodály zeneszerzés hallgatója: I: 1921/22; III: 1923/24. (2 év)

Bárdos Lajos (*1899. okt. 1. Budapest – †1986. nov. 18. Budapest) zeneszerző, karnagy, zenetudós. Kodály zeneszerzés-hallgatója (I: 1921/22; III: 1923/24, IV: 1924/25 – 3 év), a „tizenhármak” egyike. 1928-tól 40 éven át a Zeneakadémia tanára, ahol több tárgyat is tanított. A magyar kórusmozgalom egyik vezéregyénisége. A Magyar Kórus Kotta és Lapkiadó Vállalat alapítója Kerényi Györggyel és Kertész Gyulával, amely a *Magyar Kórus* (1931), később az *Éneklő Ifjúság* (1934) és az *Énekszó* c. lapokat is kiadta. Rövidebb-hosszabb, népzenevel kapcsolatos írásaiban a dallami, hangnemi, ritmikai, prozódiai, formai kérdések sokaságát érinti. Elismerések: Szent Gergely-lovagrend (1948), Erkel-díj (1953), Kossuth-díj (1955), Kiváló Művész (1970), A Magyar Népközt. babérokkal ékesített Zászlórendje (1979), Szent Gergely-lovagrend parancsnoki fokozata (1979), Magyar Örökség-díj (1999).

Irodalom:

Biernaczky Szilárd: B. L. (Magyar Forrás, 1990. I. 13.).

Breuer János: B. L., a tudós (Kóta, 1984. 7. sz.);

Lukin László: „Meghalt B. L.” (*Magyar Nemzet*, 1986. nov. 20.);

N.N. In memoriam B. L. (*Új Ember*, 1986. dec. 7.);

Maklári József „Az igazi zenére nevelés útján” (*Kóta*, 1978. 3. sz.);

Mátyás János riportja: Hány színe van az életnek? (*Kóta*, 1989. 8. sz.);

Mátyás János: Beszélgetés Bárdos Lajossal a “Magyar Kórus” Zenemű és Lapkiadó Vállalkozásról. *Magyar Zene*, 13 (1972) 1: 62–70.

Nagy Olivér: Emlékeim B. L.-ről (*Kóta*, 1989. 10. sz.);

Rajeczky Benjámín: „Két korszak nevelője” (*Muzsika*, 1987. 2. szám.);

Szokolay Sándor: „A teremtő ember” (*Kóta*, 1987. 3. sz.)

VÁLOGATOTT NÉPZENEI BIBLIOGRÁFIA

- 1929 • Magyar karácsonyi dalok a XVIII századból. *Zenei Szemle*, 13 (1929): 59–62. [In *Harminc írás...* 1969: 91–94.]
- [Százegy] 101 magyar népdal. Karácsony Sándor és Mathia Károly közreműködésével szerkesztette Bárdos Lajos. Átnézte és előszóval ellátta Kodály Zoltán. Budapest, kiadja a Magyar Cserkészszövetség, 1929. 127 p. (A magyar cserkész könyvei 116–117. sz.) [Kodály 31, Bartók 39, Vikár 9 dallam; további kiadások: 2/1932; 3/1937; 4/1939; 5/1941; 6/1942; 7/1945]
- 1940 • Beszélgetés egy népdalról. *Énekszó*, 7 (1940. márc.–ápr.) 5: 720–721.
- *Mai magyar ének és zene*. (Előadás-vázlat) Budapest, Magyar Kórus, 1940, 15 p. (A *Magyar Kórus* 38. sz. melléklete.)
- 1941 • *Magyar cserkész daloskönyve*. 6. átdolg. kiadás. Összeállította Bárdos Lajos, Spilenberg György, Márai György. Budapest, Magyar Cserkészszövetség, 1941. 160 p.
- 1947 • Gregorián ritmus a magyar népében. *Magyar Kórus*, (1947) 69: 1305. [In *Harminc írás...* 1969: 47–48.]
- 1952 • Énekeljünk-e tájszólásban? *Művelt Nép*, (1952) 1: 8.
- *Gyöngyvirág*. 92 magyar népdal. Közreadja Bárdos Lajos. Budapest, Zeneműkiadó, 1952. (Virágos sorozat 2. füzet) [további kiadások: 3/1954 jav. kiad.; 4/1955; 5/1957; 6/1958; 7/1959; 1971; 11/1972 jav. kiad.; 1978; 1984; 1985; 1987; 1996]
- Ism: John S. Weissmann: *Journal of the International Folk Music Council*, 6 (1954): 80.
- 1954 • Népdalritmus mindenáron? *Új Zenei Szemle*, 5 (1954) 10: 13–19. [In *Harminc írás...* 1969: 274–284.]
- 1955 • Érik a szőlő. 91 magyar népdal énekhangra, zongorakísérettel. Budapest, Tankönyvkiadó, 1955. 111 p. (Szocialista nevelés könyvtára 112.)
- 1956 • Natürliche Tonsysteme. In *Studia memoriae Belae Bartók sacra*. Adiuvantibus Zoltán Kodály, László Lajtha, Benjamin Rajeczky, Lajos Vargyas. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1956: 209–248. [2/1957; E: 3/1958]
- 1957 • Natürliche Tonsysteme. In *Studia memoriae Belae Bartók sacra*. 2. kiad. Adiuvantibus Zoltán Kodály, László Lajtha, Benjamin Rajeczky, Lajos Vargyas. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1957: 209–248. [1/1956; E: 3/1958]
- *Százszorszép*. 100 magyar népdal Kodály Zoltán gyűjtéséből és bevezető szavaival. Közreadja Bárdos Lajos. Budapest, Zeneműkiadó, 1957. 160 p. (Virágos sorozat) [További kiadások: 1983; 1986]

- 1958 ● Natural Tonal systems. In *Studia memoriae Belae Bartók sacra*. 3. kiad. Adiuvantibus Zoltán Kodály, László Lajtha, Benjamin Rajeczky, Lajos Vargyas. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1958[!1959]: 207–246. [G: 1/1956; 2/1958]
- 1966 ● *Életet az énekbe*. Adalékok az elemi formatanhoz a népdal és a periódus köréből. Tanárképző főiskolai jegyzet. Budapest, Tankönyvkiadó, 1966. [In *Harminc írás...* 1969: 196–245.]
- 1968 ● Liszt Ferenc „népi” hangsorai. In *Magyar Zenetörténeti tanulmányok. Írások Erkel Ferencről és a magyar zene korábbi századaiból*. Szerk. Bónis Ferenc. Budapest, Zeneműkiadó, 1968: 177–200. [In *Harminc írás...* 1969: 98–126.]
- 1969 ● *Harminc írás a zene elméletének és gyakorlatának különböző kérdéseiről*. 1929–1969. Előszó: Bartha Dénes. Budapest, Zeneműkiadó, 1969. 508 p. (Magyar Zenetudomány 13.)
- Népi ritmusok Bartók műzenéjében. In *Harminc írás...* 1969: 9–40. [Első közlés]
 - Gregorián ritmus a magyar népénekekben. In *Harminc írás...* 1969: 47–48. [*Magyar Kórus*, (1947) 69: 1305.]
 - Magyar karácsonyi dalok a XVIII. sz.-ből. In *Harminc írás...* 1969: 91–94. [*Zenei Szemle*, 1929]
 - Liszt Ferenc „népi” hangsorai. In *Harminc írás...* 1969: 98–126. [In *Magyar Zenetörténeti tanulmányok*. 1968: 177–200.]
 - *Életet az énekbe*. Adalékok az elemi formatanhoz a népdal és a periódus köréből. In *Harminc írás...* 1969: 196–245. [Ua. 1966]
 - Népdalritmus minden áron? In *Harminc írás...* 1969: 274–284. [*Új Zenei Szemle*, 5 (1954) 10: 13–19.]
- 1972 ● *A Bartók-zene stílus-elemei az egynemű karok és a Mikrokozmosz alapján*. Szerk. Póczonyi Mária. Budapest, Népművelési és Propaganda Iroda, 1972. 87 p.
- 1974 ● Alkalmazkodó ritmus. Az *Ének-zene Tanítása*. 17 (1974) 3: 125–131. [In *Írások népzeneinkről*. 1988: 42–48.]
- Találkozásom a népdallal. Beszélgetés. [A beszélgető: Kerényi Mária] *Muzsika*, 17 (1974) 10: 8–11; Ua. in *Tíz újabb írás*. 1974: 270–275.
 - *Tíz újabb írás*. Budapest, Zeneműkiadó, 1974. 286 p.
- 1977 ● *Bartók dallamok és a népzene*. Budapest, Országos Pedagógiai Intézet, 1977. 119 p.
- 1978 ● A mazurkák népi skálái. *Parlando*, 20 (1978) 4: 1–9.

- Bolgár ritmus? *Az Ének-zene Tanítása*, 21 (1978) 1: 29–31. [In *Írások...* 1988: 60–61.]
- Die volksmusikalischen Tonleitern bei Liszt. In *Franz Liszt. Beiträge von ungarischen Autoren*. Hrsg. von Klára Hamburger. Budapest, Corvina, 1978: 168–196. [H in *Magyar Zenetörténeti Tanulmányok* 1968; in *Harminc írás*, 1969]
- Giusto. *Az Ének-zene Tanítása*, 21 (1978) 1: 28–32. [In *Írások...* 1988: 62.]
- Öt hanggal feljebb? *Az Ének-zene Tanítása*, 21 (1978) 2: 55–56. [In *Írások...* 1988: 23.]
- Szinkópa. *Az Ének-zene Tanítása*, 21 (1978) 2: 56–58. [In *Írások...* 1988: 57–59.]
- 1979 • Gerendák. *Az Ének-zene Tanítása*, 22 (1979) 1: 8–14. [In *Írások...* 1988: 50–56.]
- Kétrendszerűség. *Az Ének-zene Tanítása*, 22 (1979) 2: 74–82. [In *Írások...* 1988: 6–15]
- Változó ritmus? Változó ütem! *Az Ének-zene Tanítása*, 22 (1979) 4: 161. [In *Írások...* 1988: 49.]
- Verslábak népdalainkban? *Az Ének-zene Tanítása*, 22 (1979) 5: 208–210. [In *Írások...* 1988: 180–181.]
- 1980 • „Miért hívják dominánsnak?” *Az Ének-zene Tanítása*, 23 (1980) 3: 106–111. [Ua. In *Írások...* 1988: 114–119]
- Modális válasz. *Az Ének-zene Tanítása*, 23 (1980) 1: 16–27. [Ua. In *Írások...* 1988: 79–84.]
- Periódus-dallamok. *Az Ének-zene Tanítása*, 23 (1980) 6: 262–269.
- Ritkább népdalformák. *Az Ének-zene Tanítása*, 23 (1980) 5: 218–225.
- Sorisméltó szerkezet. *Az Ének-zene Tanítása*, 23 (1980) 5: 218–225. [Ua. In *Írások...* 1988: 24–25.]
- Vikariáló hangok dallamban és harmóniában 1. *Parlando*, 2 (1980) 4: 23–25.
- 1981 • Bartók egyneműkarai és népzene. *KÓTA*, 10 (1981) 1: 4–5.
- Bartók honvág-dallama. *Parlando*, 23 (1981. márc.) 3: 1–11.
- Dallam-vetület népzeneinkben és Bartóknál. *Parlando*, 23 (1981) 2: 5–13. [Ua. In *Írások...* 1988: 100–102.]

- Háromféle pentatónia 1–2. *Parlando*, 23 (1981) **1.** 5: 10–15; **2.** 6: 23–26.
 - Ritkább hangsorok népzeneinkben. *Az Ének-zene Tanítása*, 24 (1981) 3: 123–133. [In *Írások...* 1988: 103–113.]
 - Van-e C-osztály? *Az Ének-zene Tanítása*, 24 (1981) 5: 207–216. [Ua. In *Írások...* 1988]
 - Véletlen prozódia népdalainkban. *Az Ének-zene Tanítása*, 24 (1981) 6: 258–265. [Ua. In *Írások...* 1988: 182–189.]
- 1982
- Harmonikus válasz. *Az Ének-zene Tanítása*, 25 (1982) 1: 9–17. [Ua. In *Írások...* 1988: 85–92.]
 - Kétféle szóhangsúly énekeinkben. 1–2. *Az Ének-zene Tanítása*, 25 (1982) **1.** 2: 62–67; **2.** 3: 127–133. [In *Írások népzeneinkről*. 1988: 161–169.]
 - Kodály és a prozódia. *KÓTA*, 11 (1982) 10: 2–3.
 - Pentaton akkordok Bartók műveiben III/1–3. *Parlando*, 24 (1982. jan.) **1.** 1: 10–17; **2.** 2: 10–18; **3.** 3: 9–11.
- 1983
- Serkenj fel! Organika VII. *Az Ének-zene Tanítása*, 26 (1983) 5: 214–217. [Ua. In *Írások...* 1988: 136–139.]
 - Tagoló vers népzeneinkben, nagyjainknál. *Az Ének-zene Tanítása*, 26 (1983) 1: 23–30. [Ua. In *Írások...* 1988: 170–174.]
 - Vikariáló válasz. *Az Ének-zene Tanítása*, 26 (1983) 2: 63–69. [Ua. In *Írások...* 1988: 93–99]
- 1984
- Erdő mellett. (Organika IX.) *Az Ének-zene Tanítása*, 27 (1984) 2: 70–73. [Ua. In *Írások...* 1988: 140–144]
 - Mi az, hogy „B”? [B-sorok a népdalban] *Az Ének-zene Tanítása*, 27 (1984) 1: 23–28. [Ua. In *Írások...* 1988: 16–22.]
 - Pentatóniánk „csontváza” 1–2. *Az Ének-zene Tanítása*, 27 (1984) **1.** 3: 120–125; **2.** 4: 157–164. [In *Írások...* 1988: 68–73.]
 - *Selected Writings on Music*. (Translated by Alexander Farkas, Kata Ittész.) Budapest, Ed. Musica, 1984. 490 p.
- 1985
- Lement a nap – Organika XI. *Az Ének-zene Tanítása*, 28 (1985) 2: 76–78. [In *Írások...* 1988: 149–151]

- 1986 • Lá-dór és társai. *Az Ének-zene Tanítása*, 29 (1986) 4: 152–155. [In *Írások...* 1988: 74–78.]
- 1988 • *Írások népzeneinkről*. Szerk. Márkusné Natter-Nád Klára. Budapest, Tankönyvkiadó, 1988. 202 p.
- Alkalmazkodó ritmus. In *Írások...* 1988: 42–48. [*Az Ének-Zene Tanítása*, 17 (1974) 3: 125–131.]
 - Bolgár ritmus? In *Írások...* 1988: 60–61. [*Az Ének-zene Tanítása*, 21 (1978) 1: 29–31.]
 - Csak-finális. In *Írások...* 1988: 120–124. [*Parlando*, 22 (1980) 1. 9: 7–11; 2. 10: 7–11; 3. 11: 3–10; 4. 12: 10–15.]
 - Erdő mellett. In *Írások...* 1988: 140–144. [*Az Ének-zene Tanítása*, 27 (1984) 2: 70–73.]
 - Gerendák. In *Írások...* 1988: 50–56. [*Az Ének-zene Tanítása*, 22 (1979) 1: 8–14.]
 - Giusto. In *Írások...* 1988: 62. [*Az Ének-zene Tanítása*, 21 (1978) 1: 28–32.]
 - Harmonikus válasz. In *Írások...* 1988: 85–92. [Ua. *Az Ének-zene Tanítása*, 25 (1982) 1: 9–17.]
 - Kétféle szóhangsúly énekeinkben. In *Írások...* 1988: 161–169. [*Az Ének-zene Tanítása*, 25 (1982) 2: 62–67; 3: 127–133.]
 - Kétrendszerűség. In *Írások...* 1988: 6–15. [*Az Ének-zene Tanítása*, 22 (1979) 2: 74–82.]
 - Lá-dór és társai. In *Írások...* 1988: 74–78. [*Az Ének-zene Tanítása*, 29 (1986) 4: 152–155.]
 - Lement a nap. In *Írások...* 1988: 149–151. [*Az Ének-zene Tanítása*, 28 (1985) 2: 76–78.]
 - Mi az hogy „B”? [B-sorok a népdalban] In *Írások...* 1988: 16–22. [*Az Ének-zene Tanítása*, 27 (1984) 1: 23–28.]
 - „Miért hívják dominánsnak?” In *Írások...* 1988: 114–119. [*Az Ének-zene Tanítása*, 23 (1980) 3: 106–111.]
 - Modális válasz. In *Írások...* 1988: 79–84. [*Az Ének-zene Tanítása*, 23 (1980) 1: 16–27.]

- Öt hanggal feljebb? In *Írások...* 1988: 23. [Az *Ének-zene Tanítása*, 21 (1978) 2: 55–56.]
 - Pentatóniánk csontváza. In *Írások...* 1988: 68–73. [Az *Ének-zene Tanítása*, 27 (1984) 3: 120–125; 4: 157–164.]
 - Ritkább hangsorok a népzeneben. In *Írások...* 1988: 103–113. [Az *Ének-Zene Tanítása*, 24 (1981) 3: 123–133.]
 - Serkenj fel! In *Írások...* 1988: 136–139. [Az *Ének-zene Tanítása*, 26 (1983) 5: 214–217.]
 - Sorisméltó szerkezet. In *Írások...* 1988: 24–25. [Az *Ének-zene Tanítása*, 23 (1980) 5: 218–225.]
 - Szinkópa. In *Írások...* 1988: 57–59. [Az *Ének-zene Tanítása*, 21 (1978) 2: 56–58.]
 - Tagoló vers. In *Írások...* 1988: 170–174. [Az *Ének-zene Tanítása*, 26 (1983) 1: 23–30.]
 - Van-e C-osztály? In *Írások...* 1988: 26–39. [Az *Ének-zene Tanítása*, 24 (1981) 5: 207–216.]
 - Változó ritmus? Változó ütem! In *Írások...* 1988: 49. [Az *Ének-zene Tanítása*, 22 (1979) 4: 161.]
 - Vikariáló válasz. In *Írások...* 1988: 93–99. [Az *Ének-zene Tanítása*, 26 (1983) 2: 63–69.]
 - Vetület. In *Írások...* 1988: 100–102. [Ua. „Dallam-vetület” címmel *Parlando*, 23(1981) 2: 5–13.]
 - Verslábak népdalainkban? In *Írások...* 1988: 180–181. [Az *Ének-zene Tanítása*, 22 (1979) 5: 208–210.]
 - Véletlen prozódia népdalainkban. In *Írások...* 1988: 182–189. [Az *Ének-zene Tanítása*, 24 (1981) 6: 258–265.]
- 1989 ● Bartók és a rend. Előadás Győrben a Zenei Nevelési konferencián 1983. VII. 1-jén. *Parlando*, 31 (1989) 11: 2–17.
- 1993 ● Mátyás János: *Hány színe van az életnek?* Beszélgetések Bárdos Lajossal. Dokumentumok. Budapest, Ikon K., 1996. 85 p.

• *[Százegy] 101 magyar népdal.* (Szerk. Bárdos Lajos, Ivasivka Mátyás. Előszó Kodály Zoltán.) Budapest, 1993, Márton Áron Kiadó, 133 p. (Cserkészvezetők kiskönyvtára 11.)

2002 • *[Százegy] 101 magyar népdal.* Karácsony Sándor és Mathia Károly közreműködésével szerk. Bárdos Lajos. Átnézte és előszóval ellátta Kodály Zoltán. Budapest, Polifón, 2002. 128 p. (Musica Antiqua Hungarica, 5.) [Első kiadás 1929]

Népzenei előadások 1940/41-ben

Magyar egyházi népének és népzene (Pécs, Székesfehérvár)

Székely népzene (Budapest,)

Népzene és iskola Budapest,

Népzenei stílusai (Székesfehérvár)